

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Mark- och miljödomstolen
Stadsbyggnadskontoret
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

ÖVERKLAGANDE
2020-02-24

Överklagande av förslag till detaljplan avseende del av kv. Sperlingens Backe m.m. i stadsdelen Östermalm, Dp 2014-00404

Kommunfullmäktige har 2020-01-27 antagit förslag till detaljplan för större delen av kvarteret Sperlingens backe. Kvarteret är ett av Stockholms mest intressanta och livfulla kvarter, med byggnader som är av högsta klass arkitektur- och kulturhistoriskt, alltifrån Sturebadet från början av 1880-talet till Sturegallerian från slutet av 1980-talet.

Föredragande borgarrådet har framfört att ”planerna på att riva stora delar av kvarteret har omarbetats och de stora förvanskande ingreppen i kvarteret har stoppats”. Detta stämmer emellertid inte. Smärre förändringar har gjorts sedan 2017 men fortfarande rivs en väsentligen oförändrat stor del av kvarteret.

Samtliga hus som rivs har ”grönklassats” av Stadsmuseet, innebärande att de är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, vilket är samma formulering som i PBL 8 kap 13 §, vilken anger att sådana byggnader inte får förvanskas – och således än mindre rivs.

Sturegallerian färdigställdes 1989, med Lennart Skoogh som huvudarkitekt. Den är enastående i Sverige genom sin högklassiga arkitektur, sin småskaliga affärsstruktur, de individuellt utformade delarna och den skickliga anpassningen till angränsande äldre hus.

Sturegallerian har även väckt internationell uppmärksamhet och belönades med *The International Council of Shopping Centers (ICSC) European Design Award*.

De båda ljusgårdarna hör till Sveriges bästa interiörer från den postmoderna epoken. De har under senare år delvis förvanskats, bl.a. genom att de subtilt färgsatta väggarna och pelarnas marmorering målats över med vit färg, något som dock kan återställas.

Även restaurang Tures ytterst genomtänkta, välfungerande och i gatumiljön skickligt inplacerade glasbyggnad (arkitekt Hans Murman) är av hög arkitektonisk klass.

Det av Lennart Skoogh ritade gedigna, stora kontorshuset Humlegårdsgatan 17 är från 1988 och väl inpassat i gatumiljön – vilket inte gäller det högre hus som man vill ersätta det med.

Slutligen rivs det stora huset Grev Turegatan 3–5, som felaktigt avfärdas som ”parkeringshuset”. Det gäller det bilpalats som uppfördes av Hans Osterman (arkitekter: Mauritz Dahlberg och Harry Egler) med en första del färdigställd 1930. Invigningen skedde 1937 av statsminister Per-Albin Hansson.

I de två nedre planen låg Ostermans marmorhallar, som var Europas största och mest påkostade permanenta bilutställning, med golv, väggar, trappor och ståtliga kolonner i kolmårdsmarmor.

Innanför den eleganta funkisfasadens långsträckta glasade burspråk exponerades bilar på rad. I de övre planen fanns serviceverkstäder, kontor och vad som kan rubriceras som Sveriges första parkeringsanläggning. Det som nu oegentligt kallas ”Marmorhallarna” var i själva verket endast entréhall till de verkliga Marmorhallarna, vilka senare kom att bli Stockholms första mässhallar.

Närmare 30 marmorkolonner är bevarade, nästan alla på ursprunglig plats, bl.a. i det som nu är Apoteket Vita Björn. Detta redovisas ofullständigt i den antikvariska förundersökningen. En rekonstruktion av marmorhallarna är fullt möjlig och skulle kunna integreras som en fascinerande del av Sturegallerian. På bottenvåningen säljs åter bilar och hela byggnaden torde ur både kultur- och arkitekturhistorisk synpunkt uppfylla kraven för byggnadsminne.

Bångska palatsets fasad rekonstrueras, men bakom huset uppförs en hög byggnad, som delvis kommer att förta intrycket av palatset sett på avstånd, inte minst kvällstid när det högre husets fönster lyser. Freys hyrverks torn blir betydligt mindre framträdande på grund av ett högt hus bakom.

Ur klimatsynpunkt är det orimligt att riva endast 30-åriga hus i gott skick och ersätta dem med nybyggen. Stål- och betongindustrin ger enorma utsläpp av växthusgaser. Byggverksamheten står för över 9 % av Sveriges totala utsläpp, vartill kommer stora utsläpp från importerade byggvaror. Rivningsvolymen i kvarteret Sperlingens backe motsvarar inte mindre än fem Hötorgsskrapor.

I den hållbarhetsutredning som gjorts anges att projektet ger en lägre klimatpåverkan först efter ungefär 70 år jämfört med ”nollalternativet”. Man jämför inte med det självklara alternativ där befintliga byggnader förbättras med bl.a. fönsterbyten: i så fall hade siffran blivit ännu högre, troligen 100 år.

Detaljplanen strider ur klimatsynpunkt mot PBL 2 kap 3 och 6§§, som anger att planläggning ska ske med hänsyn till ”natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter” och främja ”en långsiktigt god hushållning”.

Planen medför negativ påverkan på bl.a. följande uttryck för riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården:

- 1900-talets stadsbyggande och bebyggelseutveckling
- Uttryck för det moderna välfärdssamhället och dess stadsbyggande
- Kontor, bankpalats, försäkringsbolag, varuhus och andra handelns och näringslivets byggnader
- Vyerna från viktiga utsiktspunkter
- De tydligt avläsbara ”årsringarna”
- Stadssiluetten med den begränsade hushöjden.

Samfundet S:t Erik finner att planen medför påtaglig skada på riksintresset enligt miljöbalken 3 kap 6§.

Samfundet S:t Erik hemställer att kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen upphävs eftersom den strider mot PBL 2 kap 3 och 6§§ samt PBL 9 kap 34§. På grund av de mycket omfattande rivningarna har klimataspekterna särskild tyngd. Planen medför påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården.

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Fredrik von Feilitzen
Hedersledamot